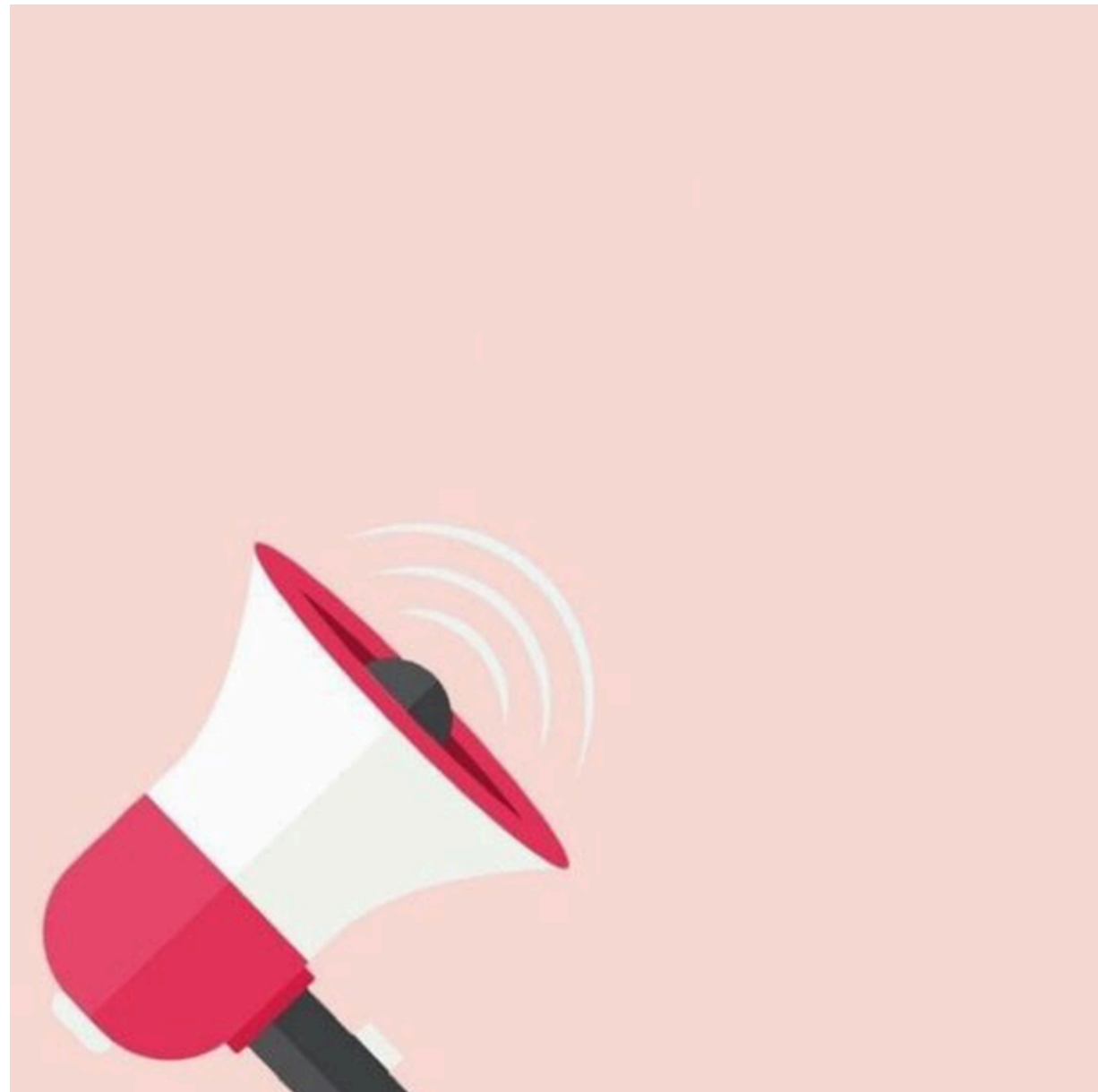

Cultuursensitief omgaan met jonge mantelzorgers

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

Disclaimer

- Neutraliteit bestaat niet
- Respect kan zonder goedkeuring
- Domme vragen bestaan niet...
domme houding kan wel bestaan...

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

Zelfkennis – begin van alle wijsheid

OPDRACHT (5 min).

- Beschrijf jezelf in 5 woorden
- Stel jezelf voor en vermeld;
 - Welke identiteiten zien mensen wanneer ze jou ontmoeten?
 - Zijn er identiteiten die mensen niet direct kunnen zien?

Kleine introductie van mezelf

Wie ben ik?

- Loubna
- Marokkaan (2^e generatie)
- Zus
- Werknemer
- Tolk
- Neurodivergent
- Brugpersoon / bemiddelaar

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

Wat is normaal?

OPDRACHT

- een jongere vertrekt altijd meteen naar huis na de les
- iemand maakt huiswerk op school
- een leerling belt vaak naar iemand tijdens pauzes

Vraag: Welke mogelijke verklaringen zijn er voor elk scenario?

Referentiekader?

Iedereen kijkt door een bepaalde bril

- opvoeding
- ervaringen
- opleiding en werk
- waarden en normen

Het beïnvloedt hoe we gedrag interpreteren

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- **Waarom** doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

The Cultural Iceberg

SURFACE CULTURE

Food

Language

Music

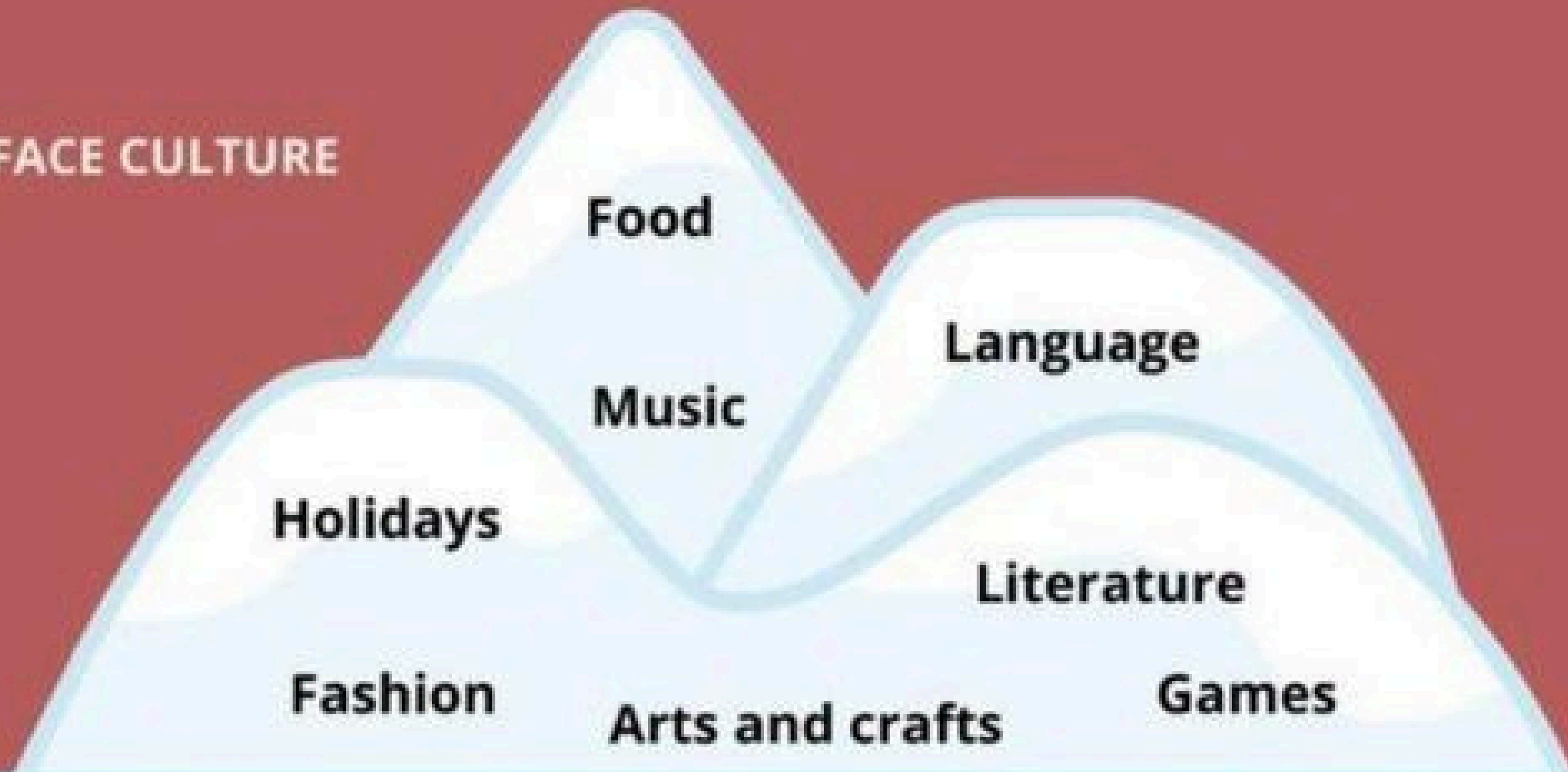
Holidays

Literature

Fashion

Arts and crafts

Games

Communication styles and rules:

facial expressions, gestures, eye contact, personal space, touching, body language, displaying emotions, tone of voice

Notions of :

courtesy, friendship,
leadership, cleanliness,
modesty, beauty

Approaches to:

religion, marriage,
raising children, decision
making, problem solving

Attitudes towards:

elders, adolescents, expectations,
work, authority, animals, age, death,
sin

Concepts of:

self, time, past
and future, justice,
roles related to
age, sex, class,
family...

DEEP CULTURE

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- **Welke vertrekpunten zijn er nog?**
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

WELKE VERTREKPPUNTEN ZIJN ER NOG?

Individualisme ↔ Collectivisme

- Zelfstandigheid en eigen keuzes
- Familie en groepsbelang

Communicatiestijl

- Direct en duidelijk
- Indirect en tussen de regels

Verschillende perspectieven

Opvoed- en gezinsnormen

- Wat is de rol van kind en ouder?
- Wie heeft verantwoordelijkheid?

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- **Tussen kaders werken**
- Bewust in gesprek gaan

Welk advies ben ik beu?

“Het is mooi wat je doet, maar, denk ook aan je eigen leven”

- Familie
- Persoonlijkheid
- Ambities

Gevoelige snaar

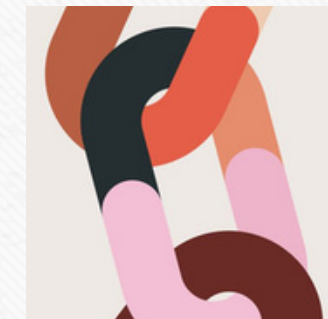
Veronderstellingen kunnen schaden

Met de beste bedoelingen iets veronderstellen,
is nog steeds veronderstellen

Strijd langs beiden kanten

Overschatting vanuit familie
Onderschatting vanuit maatschappij

Grote angst rond de toekomst

Eigen identiteit opbouwen is moeilijk als je
instaat voor het overleven van iemand
anders

PILAREN VAN CULTUURSENSITIEVE COMMUNICATIE

Zelfkennis
over je eigen
culturele bagage
en hoe deze
van invloed is
op je handelen
als professional

Kennis over
dat interactie
nooit los gezien
kan worden van
de maatschappelijke
context en
voorgeschiedenis

Open houding
om te onderzoeken
wat dit betekent
in het contact met
anderen

Durven kwetsbaar
en open te zijn.
Ongemak zien als
leerkansen.

Kennis over
wat cultuur is,
en over dat
cultuur van
invloed kan zijn

Waar gaan we het over hebben?

- Wie zijn wij?
- vanuit welk kader vertrekken wij?
- Waarom doen we dat?
- Welke vertrekpunten zijn er nog?
- Tussen kaders werken
- Bewust in gesprek gaan

gesprektips

- Normaliseer de rol van mantelzorger
- Ken en herken uw eigen rol
- Heb een doel wanneer je het gesprek aangaat
- Kies het juiste moment
- Open vragen (maar verwacht niet altijd een antwoord)
 - indirect vragen (“ik ken iemand die...”, “Ik heb eens gehoord/gelezen...”)
- Respecteer privacy

Casus

Een leerling van 15 vertaalt regelmatig voor zijn ouders bij doktersbezoeken en gesprekken met hulpverleners. Hierdoor is het al eens voorgekomen dat de leerling afwezig was op school om thuis te helpen. Een hulpverlener zegt dat dit eigenlijk niet oké is omdat het te veel verantwoordelijkheid bij het kind legt. De school vindt dit ook niet oké want een leerling moet op school zijn tenzij die zelf ziek is. De leerling zelf lijkt daar geen probleem mee te hebben.

Vragen

- Is dit problematisch?
- Voor wie?
- Wat zou een cultuursensitieve aanpak kunnen zijn?

Casus

Een leerling wil graag verder studeren aan de hoge school. Maar dit is weinig haalbaar omdat er zowel praktisch als financieel ondersteuning nodig is binnen het gezin dus de ouders verwachten dat hij na het middelbaar gaat werken.

De leerling voelt zich verantwoordelijk voor zijn familie en wilt dit doen, maar de school wil hem aanmoedigen om te studeren aangezien hij de capaciteiten heeft om iets te doen met zijn talenten.

Vragen:

- **Wie bepaalt hier wat de beste keuze is?**
- **Welke waarden botsen hier?**
- **Hoe kan een school hier cultuursensitief mee omgaan?**

Casus

Een student in het hoger onderwijs krijgt tijdens de les regelmatig telefoons van thuis. Hij neemt vaak op omdat hij mee instaat voor de zorg van een familielid. Dit werd besproken met de studentenbegeleider en de docenten zijn (beperkt) op de hoogte van de situatie. Maar enkele docenten vinden dit toch erg storend en denken dat hij toch ergens grenzen en afspraken moet maken met de mensen die hem bellen. De student zegt dat het niet haalbaar is en vindt de docenten onbegripvol.

Vragen;

- Welke verwachtingen en verlangens zitten er bij beiden partijen?
- Wat verandert wanneer we de context kennen?
- Wat kan een opleiding hiermee doen?

Casus

Een leerling van 17, in het laatste jaar middelbaar, zorgt thuis veel voor haar vader die gezondheidsproblemen heeft. Zij regelt vaak administratie, helpt bij medische afspraken en zorgt voor haar jongere broer. De mama werkt voltijds en werkt 6 avonden per week als telefonist om bij te verdienen.

Een leerkracht merkt dat zij regelmatig lessen mist en vaak niet in orde is en vraagt wat er aan de hand is. Tijdens dat gesprek vertelt de leerling over de situatie thuis. Zij zegt ook: “Mijn ouders mogen dit niet weten. Zij willen niet dat anderen weten dat het moeilijk gaat of zich met ons gezin bemoeien.”

Vragen;

- Moet de school hier iets mee doen?
- Hoe kan je steun bieden zonder het vertrouwen van de leerling te breken?
- Waar ligt de grens tussen respect voor het gezin en zorg voor de jongere?

The background is a light blue gradient. It is decorated with several illustrations of hands performing various tasks: a hand holding a glowing yellow lightbulb with a blue dashed arrow indicating rotation; a hand holding a white notepad; a hand holding a blue pen; a hand holding a magnifying glass; a hand holding a checklist with three red checkmarks; and a hand holding a white cup of coffee. There are also some yellow sticky notes and small yellow and blue decorative elements scattered around.

Bedankt voor jullie aandacht!

Vragen, reflecties of ervaringen
die jullie willen delen?

Contact

loubna.elar@gmail.com

Interessante boeken

Interculturele communicatie in de zorg. Kennis, vaardigheden en houding voor zorgprofessionals – Raya Núñez Mahdi

Dit boek focust specifiek op zorgcontexten. Het bespreekt hoe cultuur, migratieachtergrond, religie en familiecontext invloed kunnen hebben op gezondheid, zorgverwachtingen en communicatie met hulpverleners. Naast theorie bevat het praktische voorbeelden en reflectievragen voor professionals die cultuursensitiever willen werken.

Interculturele gespreksvoering – Edwin Hoffman

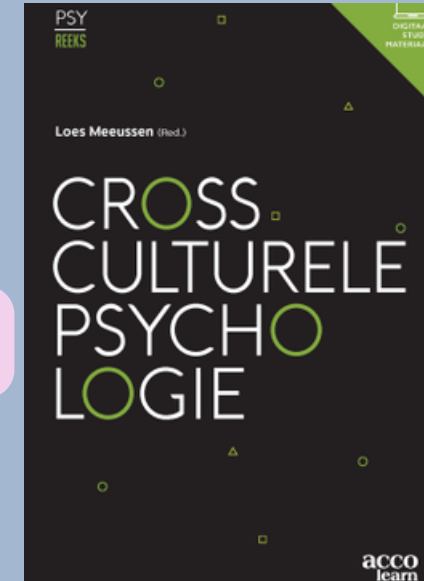
Dit boek gaat over hoe culturele verschillen een rol spelen in gesprekken tussen professionals en cliënten. Hoffman beschrijft hoe referentiekaders, waarden en communicatiestijlen invloed hebben op wat mensen zeggen en hoe ze elkaar begrijpen. Het boek biedt concrete handvatten om gesprekken open te houden, misverstanden te herkennen en met culturele verschillen om te gaan zonder te stereotyperen.

<https://www.trefpuntodi.be/toolbox/topoi>

Crossculturele psychologie – Loes Meeussen

Dit boek legt uit hoe cultuur invloed heeft op denken, emoties, identiteit en gedrag. Het bespreekt onder andere verschillen tussen individualistische en collectivistische culturen, hoe sociale normen gevormd worden en waarom psychologische inzichten niet altijd universeel zijn. Het biedt een theoretisch kader om gedrag en keuzes van mensen uit verschillende culturele achtergronden beter te begrijpen. Voor professionals helpt het om eigen aannames te herkennen en situaties in een bredere culturele context te plaatsen.

Mantelzorg met kleur. Hoe zorgtaken van mensen met een migratieachtergrond verlichten – Anne Debrey

Dit boek gaat over mantelzorg binnen gezinnen met migratieachtergrond. Het beschrijft welke drempels deze families ervaren in het zorgsysteem, zoals taal, stigma, onbekendheid met hulpverlening of andere opvattingen over zorg en familieverantwoordelijkheid. Het boek combineert onderzoek met praktijkervaringen en geeft aanbevelingen voor professionals om mantelzorgers beter te ondersteunen.

